

Komplex vizsga főtárgy

Könyvtár- és információtudomány

Tematika

Metaadatok kezelése és katalogizálás: Nemzetközi adatcsere formátumok: MARC, HUNMARC, UNIMARC, Dublin Core stb. A szemantikus web koncepció és lehetőségei a katalogizálás területén (MARC XML DTD és Schema). Az új generációs katalogizálási rendszerek: RDA, BIBFRAME.

Digitális könyvtárak és repozitóriumok: A tudományos kommunikáció formái: Open Access, Open Data. A szemantikus web koncepció. Digitális könyvtárak, repozitóriumok és elektronikus archívumok. A szerzői jog alapkérdései a digitális területen: a szerzői jog fogalma és helye a jog rendszerében. A közös jogkezelés lehetőségei. A digitális jogkezelés legfontosabb kérdései. A szabad felhasználás és a nyílt hozzáférés kérdései.

Webes adatkezelés és tartalomszolgáltatás: Tartalmak hatékony, kreatív, látványos és akadálymentes megjelenítése. Weblapok tervezése és szerkesztése. A tartalomkezelő (CMS) rendszerek kezelésének alapjai és felhasználási lehetőségei a gyakorlatban, különös tekintettel könyvtári jellegű tartalmak létrehozására és hozzáférhetővé tételére a weben. A referálás folyamata és a referátumok típusai, funkciói. A tartalomfeltárás könyvtári technológiáinak megvalósítása weblapokon és CMS rendszerekben.

Digitális olvasásnarratívák, elektronikus irodalom: A megértő olvasás fokozatai, a rabinowitzi szakaszok. Az információszerzés és olvasás metszéspontjai. A web hatása az olvasási szokásokra. Elektronikus irodalom és új olvasási trendek. 21. századi identitásforgatókönyvek és az olvasás összefüggései. A hiperfigyelem jelensége és hatása a megértő olvasásra.

(a tematika egyes tételeinek részletei a Függelékben találhatóak)

Irodalom

1. Digital Libraries. Methods and Applications. Kuo Hung Huang (ed.). Rijeka: InTechWeb.org., 2011. <http://www.intechopen.com/books/digital-libraries-methods-and-applications> (2018-11-10)
2. Handbook of Semantic Web Technologies. John Domingue, Dieter Fensel, James A. Hendler (eds). Berlin [u.a.]: Springer, 2011- . 1-2. vol.
3. Horváth Tibor; Papp István (szerk.): Könyvtárosok kézikönyve. 1-5. köt. Budapest: Osiris K. 2003-2005.
4. IFLA Working Group on Functional Requirements and Numbering of Authority Records (FRANAR): Functional Requirements for Authority Data. A Conceptual Model. Final Report December 2008. (As amended and corrected through July 2013.) http://www.ifla.org/files/assets/cataloguing/frad/frad_2013.pdf (2018-11-10)
5. IFLA Working Group on Guidelines for National Bibliographies: National Bibliographies in the Digital Age: Guidance and New Directions. KG Saur Verlag, 2009. <http://www.ifla.org/node/7858> (2018-11-10)
6. Kamill, Michael L.; Pearson, David P.; Birr Moje, Elizabeth [et al.]: Handbook of Reading Research I-IV. New York: Routledge, 2011.
7. Koltay Tibor: Abstracts and Abstracting. A Genre and Set of Skills for the Twenty-first Century. Chandos Publishing, 2010.
8. Manguel, Alberto: A History of Reading. New York: Penguin, 2014.
9. Rowley, J.; Hartle, R.: Organizing Knowledge: an Introduction to

- Managing Access to Information. 4th ed. Aldershot: Ashgate. 2008.
10. Witten, I. H.; Bainbridge, D.; Nichols, D. M.: How to Build a Digital Library. Elsevier, 2010.
11. W3C Data Activity – Building the Web of Data. <http://www.w3.org/2013/data/> (2018-11-10)
12. W3Schools Online Web Tutorials. <https://www.w3schools.com/> (2018-11-10)

**A főtárgy választásához
kötelezően elvégzendő
tantárgyak**

Könyvtármenedzsment.

**A főtárgy választásához
ajánlottan elvégzendő
tantárgyak**

Digitális gyűjtemények metaadatai.
Digitális olvasásnarratívák, elektronikus irodalom.
Tudás transzfer kérdései.

Függelék. A tematika egyes tételeinek részletes leírása.

Metaadatok kezelése és katalogizálás

Nemzetközi adatcsere formátumok: MARC, HUNMARC, UNIMARC, Dublin Core stb. Metaadatok használata a keresőrendszerekben OAI protokoll alapján. A szemantikus web koncepció és lehetőségei a katalogizálás területén (MARC XML DTD és Schema). Az új generációs katalogizálási rendszerek: RDA, BIBFRAME.

Irodalom

Bíró Szabolcs: Szövegfeldolgozás XML alapokon. Budapest, Neumann-ház, 2005.

Dancs Szabolcs: „RDA reborn” – a könyvtári referenciamodell és az átalakuló RDA. 1. rész: Bevezetés az IFLA LRM-be. Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 65. évf. (2018) 3. sz. p. 141-152.

Dancs Szabolcs: „RDA reborn” – a könyvtári referenciamodell és az átalakuló RDA. 2. rész: A 3R projekt, avagy az RDA megújulása. Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 65. évf. (2018) 4. sz. p. 228-237.

Davies, John; Fensel, Dieter; van Harmelen, Frank: Towards the semantic web: Ontology-driven Knowledge Management. John Wiley & Sons, 2004.

DCMI Home: Dublin Core Metadata Initiative (DCMI).
<http://dublincore.org/> (2018-11-10)

Dudás Anikó: Nemcsak weben lenni, hanem webből lenni: a Funkcionális követelmények (FR) metaadat-modell-család névtere és a szemantikus web. Könyvtári Figyelő, 59. évf. 1. sz. (2013) p. 45-64.
http://epa.oszk.hu/00100/00143/00086/pdf/EPA00143_konyvtari_figyelo_2013_1_045-064.pdf (2018-11-08)

Handbook of Semantic Web Technologies. John Domingue, Dieter Fensel, James A. Hendler (eds). Berlin [u.a.]: Springer, 2011- . 1-2. vol.

IFLA Study Group on the Functional Requirements for Bibliographic Records (FRBR): Functional Requirements for Bibliographic Records. Munich: K.G. Saur Verlag, 1998.
Final Report September 1997. Current text as amended and corrected through February 2009.
http://www.ifla.org/files/assets/cataloguing/frbr/frbr_2008.pdf (2018-11-10)
http://archive.ifla.org/VII/s13/frbr/frbr_current_toc.htm (2015-04-25)

Magyarul:

A bibliográfiai tételek funkcionális követelményei. Zárójelentés. (készítette az IFLA Bibliográfiai Tételek Funkcionális Követelményei Munkacsoportja; jóváhagyta az IFLA Katalogizáló Szekciójának Állandó Bizottsága; fordította Berke Barnabásné) Budapest: Országos Széchényi Könyvtár, 2006.

IFLA Working Group on Functional Requirements and Numbering of Authority Records (FRANAR): Functional Requirements for Authority Data. A Conceptual Model. Final Report December 2008. (As amended and corrected through July 2013.)
http://www.ifla.org/files/assets/cataloguing/frad/frad_2013.pdf (2018-11-10)

IFLA Working Group on Guidelines for National Bibliographies: National Bibliographies in the Digital Age: Guidance and New Directions. (IFLA Series on Bibliographic Control Vol. 39. edited by Maja Zumer). KG Saur Verlag, 2009.
<http://www.ifla.org/node/7858> (2018-11-10)

Library of Congress: Resource Description and Access (RDA)
<https://www.loc.gov/aba/rda/> (2018-11-08)

MARC XML. MARC 21 XML Schema.
<http://www.loc.gov/standards/marcxml/> (2018-11-10)

Open Archives Initiative.
<https://www.openarchives.org/> (2018-11-10)

Peters, Bas: Crosswalking. Processing MARC in XML environments with MARC4J. 1st ed. 2007.

Rácz Ágnes: A kiadványok bibliográfiai számbavétele; leíró katalogizálás. In: Horváth Tibor; Papp István (szerk.): Könyvtárosok kézikönyve. 2. köt. Budapest: Osiris K. 2003.

Semantic Web – W3C.
<http://www.w3.org/standards/semanticweb/> (2018-11-10)

Szeredi Péter, Lukácsy Gergely, Benkő Tamás: A szemantikus világháló elmélete és gyakorlata. Budapest, Typotex K. 2005.

Vass Johanna: Az RDA kapcsolata a nemzetközi könyvtári modellekkel, és elemkészletekkel I. Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 64. évf. 4. sz., 2017 p. 168-188.

Vass Johanna: Az RDA kapcsolata a nemzetközi könyvtári modellekkel, és elemkészletekkel II.: Az RDA szótárai – tovább az FRBROO modell felé. Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 64. évf. 10. sz., 2017. p. 477-495.

W3C Data Activity – Building the Web of Data.
<http://www.w3.org/2013/data/> (2018-11-10)

Digitális könyvtárak és repozitóriumok

A tudományos kommunikáció formái: Open Access, Open Data. A tudományos eredmények mérése. Strukturált adatformák és csereformátumok. A szemantikus web koncepció. Digitális könyvtárak, repozitóriumok és elektronikus archívumok. A szerzői jog alapkérdései a digitális területen: a szerzői jog fogalma és helye a jog rendszerében. A közös jogkezelés lehetőségei. A digitális jogkezelés legfontosabb kérdései. A szabad felhasználás és a nyílt hozzáférés kérdései.

Irodalom

Digital libraries and the semantic web: context, applications and research. Library Review (special issue) Vol. 57 (2008) No. 3.

Digital Libraries. Methods and Applications. Kuo Hung Huang (ed.). Rijeka: InTechWeb.org., 2011.
<http://www.intechopen.com/books/digital-libraries-methods-and-applications> (2018-11-10)

Gleason, Paul: Copyright and electronic publishing: Background and recent developments. The Acquisitions Librarians Vol. 13. (2001) No. 26. 5-26.

Jones, Maggie; Beagrie, Neil: Preservation management of digital materials: A handbook. The British Library, 2002.

Jones, Richard; Andrew, Theo; MacColl, John: The Institutional Repository. Oxford: Chandos Publishing, 2006.

Koltay Klára; Köpösdí Zsuzsa; Virágos Márta: Digitális könyvtárak, intézményi repozitóriumok. Debrecen: Gyires Béla Tananyagtár, 2013. <https://gyires.inf.unideb.hu/GyBITT/11/> (2018-11-08)

Koltay Tibor; Tóth Erika: A tudományos publikációkhoz való szabad hozzáférés irodalma Magyarországon. Tudományos és Műszaki Tájékoztatás 53. évf. (2006) 3. sz. 128-132.

Marton János: Bibliometria. In: Horváth Tibor, Papp István (szerk.): Könyvtárosok kézikönyve. 1. köt. Budapest: Osiris K. 2003.

Mezei Péter: A Filecsere dilemma. Budapest: HVG Orac. 2014.

Nyíri J. Kristóf (szerk.): A 21. századi kommunikáció új útjai. Budapest: MTA Filozófiai Kutatóintézet, 2001.

Oppenheim, Charles: Some legal issues for electronic information. International Forum on Information and Documentation Vol. 21. (1996) No. 1. 10-16.

Publishing and the law: Current legal issues. Strauch, A. Bruce (ed.). New York - London: Routledge, 2013.

Schmidt, Birgit; Kuchma, Irina: Implementing Open Access Mandates in Europe. Universitätsverlag Göttingen, 2012.

Tószegi Zsuzsanna: A szerzői jogok védelmét szolgáló digitális technológia. Tudományos és Műszaki Tájékoztatás 53. évf. (2006) 10. sz. 447-456.

Tóth Péter Benjámín: A digitális könyvtár és a szerzői jog. Tudományos és Műszaki Tájékoztatás 49. évf. (2002) 6-7. sz. 248-259.

Tóth Péter Benjámín: Gyakorlati útmutató a szerzői joghoz. Budapest: Novissima K. 2012.

Yiotis, Kristin: The Open Access Initiative: A new paradigm for scholarly communications, Information Technology and Libraries Vol. 24. (2005) No. 4. 157–162.

Webes adatkezelés és tartalomszolgáltatás

Digitális tartalmak könyvtári kezelése és szolgáltatása. Az informatikus könyvtáros főbb szerepei: weblapok szerkesztése, tartalomkezelő rendszerek használata, digitális tartalmak előállítása és naprakészen tartása. Tartalmak hatékony, kreatív, látványos és akadálymentes megjelenítése, felhasználói élmény biztosítása. Weblapok tervezése és szerkesztése. A tartalomkezelő (CMS) rendszerek kezelésének alapjai. CMS rendszerek felhasználási lehetőségei a gyakorlatban, különös tekintettel könyvtári jellegű tartalmak létrehozására és hozzáférhetővé tételére a weben. Webkettes alkalmazások és könyvtári felhasználásuk. A tudáskonstrukció és – megosztás lehetőségei közösségi hálózatokon. A tartalom feltáró műfajok (referátum, tömörítvény, annotáció, szakirodalmi szemle stb.) és főbb ismérveik. A referálás folyamata és a referátumok típusai, funkciói. A tartalomfeltárás könyvtári technológiáinak megvalósítása weblapokon és CMS rendszerekben (metaadatok, tezauruszok, ontológiák, fogalom- és tudástérképek stb.). A könyvtári tartalomfeltáró műfajok alkalmazása webes környezetben. A verbális és multimediális tartalmak három-dimenziós térben való megjelenítése és visszakereshetővé tétele.

Irodalom

Adam D. Scott: WordPress for Education. Create interactive and engaging e-learning websites with WordPress. Packt, 2012.

Forgó Sándor: Tudáskonstrukció és –megosztás közösségi hálózatokon. Eger: EKF, 2013.

Gruber T.: Toward Principles for the Design of Ontologies Used for Knowledge Sharing. International Journal of Human–Computer Studies Vol. 43. (1995) No. 5-6. 907-928.

Hortin, Anthony: Easy WP Guide WordPress Manual. Maddison Designs, 2012.

Horváth Tibor; Sütő Péter: A tartalmi feltárás. In: Horváth Tibor; Papp István (szerk.): Könyvtárosok kézikönyve. 2. köt. Budapest: Osiris, 2001. 35-186.

Koltay Tibor: Abstracts and Abstracting. A Genre and Set of Skills for the Twenty-first Century. Chandos Publishing, 2010.

Koltay Tibor: A referálás elmélete és gyakorlata. Budapest: Könyvtári Intézet, 2003.

Lambe, P.: Organising Knowledge: Taxonomies, Knowledge and Organisational Effectiveness. Oxford, England: Chandos Publishing, 2007.

Lengyelné Molnár Tünde: Referátumkészítés. Eger: EKF, 2011.

Ontology for Knowledge Organization. Smiraglia; Richard P., Lee; Hur-Li (eds). Würzburg : Ergon Verl., 2015.

Organizing Business Knowledge: The MIT Process Handbook. Malone, Thomas W.; Crowston, Kevin; Herman, George A. (eds). The MIT Press, 2003.

Pepper, Steve: The TAO of Topic Maps. Finding the Way in the Age of Infoglut.
<http://www.ontopia.net/topicmaps/materials/tao.html> (2014-12-10)

Protege Ontology Library.
http://protegewiki.stanford.edu/wiki/Protege_Ontology_Library (2014-12-13)

Rowley, J.; Hartle, R.: Organizing Knowledge : an Introduction to Managing Access to Information. 4th ed. Aldershot: Ashgate. 2008.

Tomasi, Chuck; Steppe, Kreg: Sams Teach Yourself WordPress 3 in 10 minutes. Pearson 2011.

W3Schools Online Web Tutorials. <https://www.w3schools.com/> (2018-11-10)

Williams, Brad; Damstra, David; Stern, Hal: Professional WordPress Design and Development. John Wiley & Sons, 2013.

Witten, I. H.; Bainbridge, D.; Nichols, D. M.: How to Build a Digital Library. Elsevier, 2010.

Wiza W.: Interactive 3D Visualization of Search Results. p. 253-291. In: Cellary W., Walczak K. (eds.) Interactive 3D Multimedia Content. London: Springer, 2012.

WordPress; Blog Tool, Publishing Platform, and CMS.
<http://wordpress.org/> (2018-11-10)

Digitális olvasásnarratívák, elektronikus irodalom

Az olvasás narratívái a Neumann-galaxisban. A megértő olvasás fokozatai, a rabinowitzi szakaszok. Az információszerzés és olvasás metszéspontjai. A web hatása az olvasási szokásokra. Elektronikus irodalom és új olvasási trendek. Olvasásnépszerűsítési lehetőségek. Generációs paradigma a digitális olvasási térben. 21. századi identitásforgatókönyvek és az olvasás összefüggései. A kognitív aspektus. A hiperfigyelem jelensége és hatása a megértő olvasásra. A hiperfigyelem és mélyfigyelem fázisváltásai.

Irodalom

Bauerlein, Mark: The Dumbest Generation: How the Digital Age Stupifies Young Americans and Jeopardizes Our Future. New York: Jeremy P. Tarcher/Penguin, 2008.

Hayles, Katherine N.: How We Think: Digital Media and Contemporary Technogenesis. Chicago - London: The University of Chicago Press, 2012.

Hayles, Katherine N.: My mother Was a Computer: Digital Subjects and Literary Texts. Chicago: The University of Chicago Press, 2005.

Kamill, Michael L.; Pearson, David P.; Birr Moje, Elizabeth [et al.]: Handbook of Reading Research I-IV. New York: Routledge, 2011.

Lanszki A.: A digitális történetmesélés mint tanulásszervezési eljárás tanulástámogató és kompetenciafejlesztő hatása az oktatási folyamatban. [Doktori disszertáció]. Eger: Eszterházy Károly Egyetem Neveléstudományi Doktori Iskola, 2018.

<http://disszertacio.uni-eszterhazy.hu/49/1/doktori%20e%CC%81rtekeze%CC%81s.pdf> (2018-11-25)

Manguel, Alberto: A History of Reading. New York: Penguin, 2014.

Page, Ruth; Thomas, Bronwen: New Narratives: Stories and Storytelling in the Digital Age. Lincoln and London: University of Nebraska Press, 2011.